

на освітні послуги. Важливою умовою є вдосконалення форми статистичної звітності, що дасть змогу володіти повною і достовірною інформацією про надання платних послуг ВНЗ. На основі цього можна буде не лише контролювати їх діяльність, а й оцінити підприємницький потенціал, щоб оптимізувати бюджетні видатки на освіту. Держава має забезпечити доступність і високу якість підготовки фахівців, а економічні механізми у цій сфері мають спиратись на стабільне і прогресивне законодавство і мінімально бути об'єктом державного впливу.

На рівень розвитку освіти впливає низка загроз. Якщо належним чином проаналізувати загрози, і знайти відповідні шляхи їх подолання, то тоді ринок освітніх послуг буде функціонувати у більш позитивному і перспективному напрямі як для України, так і для Львівської області.

Підсумовуючи подане, можна стверджувати, що основними передумовами для створення ефективної системи ринку освітніх послуг, для чіткої взаємодії її структурних елементів, їх розвитку та вдосконалення необхідним є врахування дії загальних та специфічних для цього ринку факторів. Для цього необхідно розраховувати ступінь їх впливу на розвиток ринку освітніх послуг та створювати економічні прогнози на довготривалу перспективу, що дасть змогучасно приймати раціональні управлінські рішення як на рівні держави, області, району, так і на рівні окремого навчального закладу.

Література

1. Головне управління статистики у Львівській області. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>.
2. Данилишин Б. Ринок освітніх послуг: основні тенденції та шляхи модернізації / Б. Данилишин, В. Куценко // Україна: аспекти праці. – 2005. – № 8. – С. 28-34.
3. Куценко В.І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики) : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина / РВПС України НАН України. – Ніжин : ТОВ "Видавництво "аспект-Поліграф", 2008. – 818 с.
4. Статистичний зб. "Заклади освіти у Львівській області". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/publ/2012/ZB202011Y12.pdf>

Васильчак С.В., Гуменчук М.М. Рынок образовательных услуг Львовской области в системе экономической безопасности государства

Графически представлена современная образовательная система Украины и в соответствии с ней проанализировано развитие каждой сферы системы образования во Львовской области, в частности это: дошкольные учебные заведения, общеобразовательные учебные заведения, профессионально-технические учебные заведения и высшие учебные заведения, определены важнейшие внешние и внутренние угрозы в сфере образовательных услуг в контексте экономической безопасности государства и предложены альтернативные пути создания эффективной системы рынка образовательных услуг.

Ключевые слова: образование, рынок образовательных услуг, образовательная система, угроза.

Vasil'chak S.V., Humenchuk M.M. Market of educational services in Lviv region in the economic security

The article graphically presented modern education system in Ukraine and in accordance with its analysis of the development of each of the areas of the education system in the Lviv region, in particular: preschool education, general education, vocational education and higher education, defined the major internal and external threats in the provision of education in the context of economic security and suggests alternative ways of creating an effective system of educational services.

Keywords: education, education market, education system threat.

УДК 369.06(477)

Ст. викл. З.Р. Костақ, канд. екон. наук – Львівська КА

ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Розглянуто основні принципи здійснення загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування. Висвітлено недоліки та переваги впровадження державного соціального медичного страхування. Виділено основні причини, що перешкоджають впровадженню обов'язкового соціального медичного страхування в Україні. Запропоновано напрями активізації розвитку загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування в Україні.

Ключові слова: загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування, соціальне страхування, медичне страхування, фонд медичного страхування.

Основним стратегічним кроком у реформуванні вітчизняної системи охорони здоров'я є впровадження обов'язкового медичного страхування. Уряд держави вже більш як 10 років готується до запровадження системи обов'язкового медичного страхування: підготовлено відповідну законодавчу базу, яка гарантує громадянам право на обов'язкове медичне страхування, розроблено кілька проектів законів про обов'язкове медичне страхування. Проте існує низка чинників, які гальмують впровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування (ЗОДСМС), створення належної системи охорони здоров'я в Україні.

Основні проблеми розвитку загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування в Україні розглянуто в наукових працях багатьох вчених, науковців. Найбільш відомі із них – це К. Верещагіна, С. Осадець, Є. Поліщук, В. Єрмілов, С. Осадець, Т. Ротова, Т. Яковлева, М. Шаварина, М. Шолота та інші. Проте у наукових працях цілісне та системне розкриття сучасних проблем впровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування не набуло свого відображення.

Метою дослідження є виявлення основних причин, які гальмують впровадження в Україні загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування та наведення пропозицій щодо активізації згаданої форми медичного страхування.

Загальновідомо, що сучасна система соціального захисту населення включає три основні елементи: соціальне страхування, соціальне забезпечення і бюджетну систему охорони здоров'я. Проте на сьогодні система охорони здоров'я України знаходиться на небезпечно низькому рівні. Експерти вбачають причину її незадовільного стану в недостатньому фінансуванні галузі, в недосконалому законодавстві, застарілій моделі медичної освіти. На потреби охорони здоров'я в останні роки виділяють 2,6-3,2 % ВВП країни. Водночас, відомо, що за показника менше ніж 5,0 % медична галузь фактично неідедатна. Фінансування з державного бюджету щорічно збільшується, але це не впливає на зниження негативних тенденцій у стані здоров'я населення (наприклад, у 2010 р. на 13,5 %, тобто на 800 млн грн). У країні продовжується свідомо утримуватись неефективна і неідедатна система охорони здоров'я, яка не задовольняє ані хворих, ані медиків [1].

Прийнятий Верховною Радою у другому читанні проект Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування" мав би ви-

рішити всі проблеми охорони здоров'я і забезпечити цю сферу додатковими фінансовими ресурсами. Згідно з цим проектом, Загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування в Україні є складовою частиною системи державного соціального страхування і формою соціального захисту населення у сфері охорони здоров'я. Його основною метою є встановлення гарантій громадянам при виникненні страхового випадку щодо отримання гарантованого рівня медичної допомоги за рахунок нагромаджених коштів і фінансування профілактичних заходів [2].

В основу проведення обов'язкового медичного страхування закладено програму обов'язкового медичного обслуговування. Ця програма визначає обсяги й умови надання медичної та лікувальної допомоги населенню. Програма охоплює мінімально необхідний перелік медичних послуг, гарантованих кожному громадянину, який має право ними користуватися [3]. Основними принципами здійснення загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування є:

- загальнообов'язковість страхування для населення України;
- соціальна солідарність у фінансуванні, наданні медичної допомоги та профілактичних заходів застрахованим особам;
- гарантування органами державної влади рівних можливостей в реалізації застрахованими особами своїх прав на медичну допомогу і профілактичні заходи;
- забезпечення цільового використання коштів ЗОДСМС;
- забезпечення застрахованим надання гарантованого Програмами ЗОДСМС рівня медичної допомоги в повному обсязі внаслідок настання страхового випадку;
- ЗОДСМС полягає в зборі і капіталізації страхових внесків та наданні за рахунок зібраних коштів медичної допомоги всім категоріям громадян на законодавчо встановлених умовах і в гарантованих розмірах [2];
- державності;
- некомерційності.

Щодо характеристики найважливіших, на наш погляд, принципів, то принцип загальнообов'язковості полягає в тому, що всі громадяни, незалежно від статі, віку, стану здоров'я, місця проживання, рівня особистого доходу мають право на одержання медичних послуг. Принцип державності означає, що кошти обов'язкового медичного страхування – це державна власність. Держава забезпечує сталість системи обов'язкового медичного страхування і є безпосереднім страхувальником для непрацюючої частини населення (наприклад, пенсіонерів). Некомерційний характер обов'язкового медичного страхування базується на тому, що його здійснення і прибуток – це несумісні речі. Прибуток від проведення обов'язкового медичного страхування є джерелом поповнення фінансових резервів системи такого страхування і не може бути засобом збагачення [4].

За умовами обов'язкового медичного страхування роботодавці мають відрахувати від своїх доходів страхові внески. Ці кошти формують страховий фонд, яким керує держава. Частина цього фонду може створюватись і за рахунок внесків, які отримують із заробітної плати працівників. Частина кожної зі сторін залежить від конкретних економічних умов проведення такого страхування та вартості медичного обслуговування. Із коштів створеного страхового фонду відбувається відшкодування необхідного мінімального рівня витрат на

лікування застрахованих працівників у разі їхньої непрацездатності через втрату здоров'я [5].

В основу проведення обов'язкового медичного страхування закладають програми обов'язкового медичного обслуговування. Ці програми визначають обсяги й умови надання медичної та лікувальної допомоги населенню. Програма охоплює мінімально необхідний перелік медичних послуг, гарантованих кожному громадянину, який має право ними користуватися [6].

Досліджуючи процес розвитку медичного страхування, необхідно виокремити такі його особливості:

- медичне страхування, яке провадиться в обов'язковій формі, набуває рис соціального страхування, оскільки порядок його проведення визначається державним законодавством;
- обов'язкова форма страхування координується державними структурами;
- страхові платежі, сплачувані громадянами та юридичними особами, мають форму податку;
- обов'язкове медичне страхування перебуває під жорстким контролем держави і характеризується безприбутковістю. Ця форма організації страхового фонду дає змогу планувати медичну допомогу завдяки тому, що надходження коштів до страхового фонду характеризується стабільністю.

Погоджуючись із думкою багатьох науковців [1-8], можна сказати, що розвиток в Україні обов'язкового медичного страхування є необхідним, адже сприятиме пошуку більш ефективних джерел фінансування системи охорони здоров'я. Важливим джерелом фінансування ЗОДСМС, відповідно до прийнятого законопроекту, є Фонд медичного страхування – самостійна, децентралізована і некомерційна організація, що є юридичною особою і здійснюватиме свою діяльність відповідно до чинного законодавства. Основними функціями Фонду медичного страхування є:

- акумулювання коштів на ЗОДСМС населення;
- забезпечення фінансування відповідних програм ЗОДСМС;
- формування фінансових резервів для забезпечення стабільності системи загальнообов'язкового медичного страхування;
- розроблення та впровадження правил ЗОДСМС громадян;
- здійснення контролю за раціональним і ефективним використанням закладами охорони здоров'я коштів, а також контролю за своєчасністю та повнотою сплати страхувальниками страхових внесків до Фондів медичного страхування ЗОДСМС;
- формування баз даних згідно з усіма категоріями платників страхових внесків та застрахованих осіб;
- внесення на затвердження відповідними державними адміністраціями пропозицій щодо встановлення та регулювання страхового тарифу для страхувальників;
- участь у проведенні ліцензування та акредитації закладів охорони здоров'я;
- здійснення контролю за якістю, достатністю та доцільністю медичної допомоги;
- проведення роз'яснювальної роботи з питань, які стосуються компетенції Фонду медичного страхування [2].

Обов'язкове медичне страхування має такі переваги, як цільовий характер, незалежність коштів від держави та відокремленість від інших державних коштів, залучення додаткових позабюджетних джерел фінансування, вирівнювання обсягу та якості медичної допомоги громадянам по всій території країни

[2]. Проте обов'язкове медичне страхування має певні недоліки: можливість ухилання платників від відрахувань, підвищення вартості робочої сили, залежність від темпів економічного розвитку, необхідність створення відповідних регуляторних органів, що потребує додаткових фінансових ресурсів

Головні причини, що перешкоджають впровадженню обов'язкового соціального медичного страхування в нашій державі, є:

- відсутність політичної волі для реального запровадження цього інституту;
- економічні, які пов'язані із численними проблемами фінансування системи охорони здоров'я в Україні;
- соціальні, як нове для України правове явище, не отримали одностайної думки ні серед фахівців, ні серед населення щодо необхідності його впровадження у нашій державі;
- відсутність повної інформації як для медико-правової спільноти, так і для населення про переваги та ризики обов'язкового соціального медичного страхування;
- організаційні: забезпечення професійним кадровим ресурсом (менеджери, експерти та ін.), належне матеріально-технічне і технологічне забезпечення та фінансування [7].

Саме тому запровадження в Україні обов'язкового медичного страхування потребує:

- законодавчого врегулювання кола платників страхових внесків і бази для їхнього нарахування;
- здійснення низки заходів щодо оптимізації мережі лікувальних закладів з метою уникнення необґрунтованих витрат на утримання надлишкових приміщень та персоналу;
- забезпечення збалансованості обсягів послуг обов'язкового медичного страхування з його фінансуванням;
- узгодження стандартів медичного обслуговування згідно із світовим досвідом. Вирішення всіх цих проблем потребує часу, фінансових ресурсів, відповідних фахівців. Держава повинна подбати про наявність відповідного законодавства, яке б захищало інтереси всіх суб'єктів ринку медичного страхування, а також розробити систему підготовки відповідних фахівців, запланувати у бюджеті витрати на підвищення зарплати медичним працівникам тощо [8].

Висновок. Розглянувши процес розвитку загальнообов'язкового медичного страхування в Україні, потрібно наголосити сказати, що впровадження цієї форми медичного страхування є надзвичайно необхідним заходом з боку державних органів влади у напрямку соціальної захищеності кожного громадянина. Активізація системи загальнообов'язкового медичного страхування та впровадження відповідного законодавства сприяло б не тільки розвитку охорони здоров'я, а й змогло б забезпечити конституційне право громадян України на отримання безоплатного медичного обслуговування.

Література

1. Яковенко Т.В. Оцінка здоров'я населення України з позицій потенціальної демографії / Т.В. Яковлева // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – 2010. – № 16.
2. Павлов С.Г. Проблеми розвитку медичного страхування / С.Г. Павлов. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://uadocs.exdat.com/docs/index-57507.html?page=25#2653365>.

3. Страхування : підручник / кер. авт. кол. і наук. ред. С.С. Осадець. – К. : Вид-во КНЕУ, 2008. – 528 с.

4. Поліщук Є. Медичне соціальне страхування: проблема системи потребує системного вирішення / Є. Поліщук // Соціальне страхування. – 2008. – № 2. – С. 13-16.

5. Єрмілов В. Питання медичного страхування в сучасній Україні: пройдені шляхи і перспективи / В. Єрмілов // Соціальне страхування. – 2008. – № 1. – С. 18-21.

6. Яковлева Т. Соціально-правові передумови запровадження обов'язкового медичного страхування / Т. Яковлева // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 11. – С. 71-74.

7. Шолота М.Г. Проблеми та перспективи розвитку медичного страхування в Україні / М.Г. Шолота. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://nauka.zinet.info/3/sholota.php>.

8. Верещагіна К. Проблеми розвитку медичного страхування в Україні / К. Верещагіна, К. Юрченко, О.М. Сорокіна. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://nauka.zinet.info/3/sholota.php>.

Костак З.Р. Общеобязательное государственное социальное медицинское страхование: проблемы и перспективы развития

Рассмотрены основные принципы осуществления общеобязательного государственного социального медицинского страхования. Отражены недостатки и преимущества внедрения государственного социального медицинского страхования. Выделены основные причины, которые препятствуют внедрению обязательного социального медицинского страхования в Украине. Предложены направления активизации развития общеобязательного государственного социального медицинского страхования в Украине.

Ключевые слова: общеобязательное государственное социальное медицинское страхование, социальное страхование, медицинское страхование, фонд медицинского страхования.

Kostak Z.R. Obligatory state social medical security: problems and prospects of development

Basic principles of realization of obligatory state social medical security are considered. Defects and advantages of introduction of state social medical security are reflected. Principal reasons are distinguished, that introductions of obligatory social medical security prevent in Ukraine. Directions of activation of development of obligatory state social medical security are offered in Ukraine.

Keywords: obligatory state social medical security, social security, medical insurance, fund of medical insurance.

УДК 327.33

Доц. І.М. Флис, канд. політ. наук – Ужгородський НУ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ, МИТНИЙ СОЮЗ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ, НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ

Фрагментарно надано аналіз основних напрямків співпраці та шляхи інтеграції України до ЄС і МС. Охарактеризовано сучасний стан соціально-політичних та зовнішньоекономічних відносин, а також на основі стислого викладу економічних аспектів показано перспективи та недоліки інтеграції України у європейські та євразійські політико-економічні союзи.

Ключові слова: інтеграція України, ЄС, МС, проблеми, перспективи.

Вступ. Характерною для сучасного розвитку країн є активізація інтеграційних процесів. Нині діяльність інтеграційних об'єднань настільки вагома, що навіть ті країни, які не входять до складу таких об'єднань, неминуче відчувають на собі їх вплив. За даними ГАТТ/ВТО, до середини 90-х років ХХ ст. у світі нараховувалося понад 30 інтеграційних об'єднань різного типу, що перебували на різних стадіях розвитку інтеграційного процесу.